

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ՍԵՂՄԱԳԻՐ
ՀՀ ՊԵԿ ԿՈՂՄԻՑ ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2018 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳԵՐԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ

48. Հարկային և մաքսային հսկողության արդյունավետության բարձրացում

➤ Ռիսկերի կառավարման և ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ընտրողականության էլեկտրոնային ավտոմատ կառավարման համակարգի ռիսկային չափանիշների վերանայում՝ հարկային մարմնի կողմից հրապարակվող՝ ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ցանկում առավել ռիսկային հարկ վճարողներ ընդգրկելու նպատակով:

Միջոցառումը կատարված է: Վերանայվել են ռիսկերի կառավարման և ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ընտրողականության էլեկտրոնային ավտոմատ կառավարման համակարգի ռիսկային չափանիշները, ինչի արդյունքում համակարգը համալրվել է հարկ վճարողների իրական ռիսկը բնութագրող նոր չափանիշներով, կատարվել են համապատասխան ծրագրային փոփոխություններ, կազմվել ու ՊԵԿ պաշտոնական ինտերնետային կայքում հրապարակվել է 2018 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2019 թվականի հուլիսի 1-ն ընկած ժամանակահատվածում իրականացվող համալիր հարկային ստուգումների ենթակա հարկ վճարողների ցանկը:

➤ ՀՀ արտաքին առևտրի ազգային «մեկ պատուհան» համակարգում գործարկված «Ռիսկերի կառավարում» ենթահամակարգում կիրառվող ռիսկի չափանիշների վերանայում

ՀՀ արտաքին առևտրի ազգային «մեկ պատուհան» համակարգում գործող «Ռիսկերի կառավարում» ենթահամակարգում չափանիշների վերանայման շրջանակներում ռիսկերի թիրախավորման անհրաժեշտ գործիքակազմի կիրառման հնարավորությունների ընդլայնմամբ ներդրվել են միջազգային նորմերին համապատասխան թիրախավորման մոտեցումներ, որի արդյունքում 2018թ. երրորդ և չորրորդ եռամսյակների արդյունքներով զննման դեպքերի թվի տեսակարար կշիռը ընդհանուրի մեջ կազմել է համապատասխանաբար 12.8% և 7.5%, որը մոտ է միջազգային չափանիշների 5% արդյունքին: Հափանիշների վերանայման գործընթացը կրում է շարունակական բնույթ:

<http://www.petekamutner.am/Content.aspx?itn=csCIGoodsExamRatio>

Մաքսային հսկողության իրականացման ընթացքում հետադարձ կապի, ինչպես նաև համապատասխան ընթացակարգի փոփոխության ապահովման նպատակով ՀՀ ՊԵԿ կողմից մշակված համապատասխան դասակարգիչները գտնվում են քննարկման փուլում: ԵԱՏՄ անդամ պետությունների մաքսային ծառայությունների միավորված կոլեգիային կից ռիսկերի կառավարման համակարգերի զարգացման աշխատանքային խմբին ներկայացվել են ՊԵԿ կողմից մշակված դասակարգիչները, որոնք հավանության են արժանացել, և հայկական կողմի առաջարկությամբ նախատեսվում է իրականացնել դասակարգիչների համահարթեցում ԵԱՏՄ անդամ պետությունների մաքսային ծառայություններում:

➤ մաքսային հսկողության «Կապույտ ուղի» ընթացակարգի ներդրում և ընթացակարգի ներդրմամբ պայմանավորված՝ մաքսային հսկողության իրականացում:

ՀՀ արտաքին առևտրի ազգային «մեկ պատուհան» պորտալում գործող «Ռիսկերի կառավարում» համակարգում մշակվել և ներդրվել են թվով 9 ռիսկի պրոֆիլներ՝ կապված հետբացթողումային հսկողության ցուցիչների ավտոմատացման հետ, որի մշտադիտարկման արդյունքում իրականացվել են համապատասխան փոփոխություններ՝ պայմանավորված թիրախավորման արդյունավետության բարձրացմամբ:

➤ երրորդ անձանցից ստացվող տեղեկությունների ավտոմատացված համակարգի գործարկում:

Երրորդ անձանցից տեղեկությունների ստացման և արդյունավետ օգտագործման հնարավորությունների ընդլայնման մասով հարկային վարչարարության արդիականացման ծրագրի շրջանակներում ավարտվել են Հարկատու-3 համակարգում երրորդ անձանցից տեղեկությունների ստացման և մշակման ավտոմատ համակարգի ծրագրավորման և թեստավորման աշխատանքները և պատրաստ է գործարկման: Աշխատանքներ են տարվում հարկային մարմին տեղեկություններ ներկայացնող կողմերի հետ ենթահամակարգը շահագործելու նպատակով:

➤ ոլորտային վերլուծությունների իրականացման արդյունքում՝ հարկ վճարողների թիրախային խմբերի առանձնացում, հանդիպումների կազմակերպում, վերջիններիս գործունեությանն առնչվող ռիսկերի ներկայացում և դրանց արդյունքում հարկային հսկողության վարչարարական գործիքակազմի անհատական կիրառում:

2018թ. ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեն 11 աշխատանքային հանդիպումներ է անցկացրել 6 ոլորտներում՝ կաթնամթերքի, մսամթերքի, թռչնամսի, ձվի արտադրության, հանրային սննդի և հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտների շահագործման գործունեություն իրականացնող հարկ վճարողների հետ: Հանդիպումների ընթացքում կարևորվել է տնտեսությունում փաստաթղթաշրջանառության (հատկապես փոքր, միջին և խոշոր բիզնեսի միջև) պատշաճ ապահովման անհրաժեշտությունը, գործարքների ամբողջական փաստաթղթավորումը, ՀԴՄ շահագործման կանոնների պահպանումը: Հանդիպումների ընթացքում քննարկվել են նաև գործող հարկային օրենսդրության շրջանակում առկա ոլորտային խնդիրներն ու ռիսկերը, դիտարկվել դրանց կարգավորման ուղիները: Ներկայացվել են նաև հարկային մարմնի 2018 թվականի նպատակադրումները և անելիքները, ինչպես նաև այդ ոլորտում առկա հարկային ռիսկերը ու ստվերի նվազեցման մասով գործարարներից առաջիկայում ակնկալվող անելիքները:

49. Ըստ նպատակայնության հարկային, մաքսային, վարչական, քրեական պատասխանատվության տեսակների և չափերի կանոնակարգում, իրավախախտումների համար՝ ըստ բնույթի վտանգավորության աստիճանի և պատճառած վնասի, պատասխանատվության միջոցների սահմանում

➤ հարկային, մաքսային, վարչական, քրեական պատասխանատվության տեսակների և չափերի կանոնակարգման նպատակով առաջարկությունների ներկայացում:

ՀՀ քրեական օրենսգրքով նախատեսված տնտեսական գործունեության ոլորտում առկա հանցակազմերի ապաքրեականացման առումով մշակվել և շրջանառվել են «Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին», «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում» փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերը, որոնք սահմանված կարգով կներկայացվեն ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ: Մշակվել է «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ, որով առաջարկվել է մեղմացնել նվազ նշանակության խախտումների համար պատասխանատվության միջոցները, որը սահմանված կարգով շրջանառելուց հետո կներկայացվի ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ:

50. Տնտեսությունում գործարքների ամբողջական փաստաթղթավորման մշակույթի ներդրում

➤ առանց հաշվարկային փաստաթղթերի ապրանքների տեղափոխման, անապրանք փաստաթղթերի դուրս գրման դեպքերի բացահայտում:

2018թ. առանց հաշվարկային փաստաթղթերի ապրանքների մատակարարման դեպքերով կայացվել է 1179 վարչական ակտ (որից 13 հատը կարճվել են), և վճարման է առաջադրվել 745.6 մլն դրամ գումար:

➤ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներով, հաշվարկային փաստաթղթերով և հարկային հաշիվներով իրականացվող գործարքների մոնիթորինգի իրականացում, ռիսկային հարկ վճարողների ցանկերի դուրս բերում, հարկ վճարողներին ծանուցումների տրամադրում:

2018թ. ընթացքում, հսկիչ դրամարկղային մեքենաներով կատարված գործարքների մոնիթորինգի արդյունքում հարկ վճարողներին (նրանց անձնական գրասենյակ, ինչպես նաև ՀԴՄ սարքին) ուղարկվել են 6551 հատ էլեկտրոնային ծանուցումներ: Նույն ժամանակահատվածում հաշվարկային փաստաթղթերով կատարված գործարքների մասով հարկ վճարողներին՝ (նրանց անձնական գրասենյակ) ուղարկվել են 2819 հատ ծանուցումներ:

51. Հարկային և մաքսային մարմինների վերլուծական կարողությունների զարգացում

➤ իրականացվող վերլուծությունների կենտրոնացում մոնիթորինգային կենտրոնում՝ ապահովելով վերլուծությունների առավելագույն ավտոմատացում և միասնականություն:

Հսկիչ-դրամարկային մեքենաներով և հաշվարկային փաստաթղթերով կատարվող գործարքների մոնիտորինգի իրականացման արդյունքներով ռիսկայնության գնահատման չափանիշներից բացի ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 19.12.2018թ. N770-Լ հրամանով հաստատվել են նաև եկամտային հարկի հայտարարագրման և աշխատողների ձևակերպման մոնիթորինգի իրականացման համար ռիսկայնության գնահատման չափանիշները, որոնց հիման վրա եկամտային հարկի հայտարարագրման և աշխատողների ձևակերպման վերլուծություններն իրականացվելու են միասնական ավտոմատ եղանակով:

➤ *Կամերալ ուսումնասիրությունների իրականացում՝ էլեկտրոնային համակարգի միջոցով:*

Կամերալ ուսումնասիրությունների իրականացման ընթացակարգերի միասնականացման համակարգի հետագա ավտոմատացման հիմնական աշխատանքները ավարտվել են, համակարգը անցել է նախնական թեսթավորման փուլը և պատրաստ է գործարկման:

52. Հարկային և մաքսային մարմինների էլեկտրոնային կառավարման համակարգի կարողությունների զարգացում

➤ *էլեկտրոնային կառավարման համակարգի տեխնիկական և ծրագրային կարողությունների ավելացում, գործող ծրագրային համակարգերի կատարելագործում*

2018թ. ընթացքում.

- բարելավվել է ներդրված անձնական հաշվի քարտերի ավտոմատ վարման համակարգը,
- ոչ ռեզիդենտների կողմից հարկային մարմինն ներկայացվող հարկային հաշվարկների ձևաթերթերի պաշտոնական թարգմանված (անգլերեն լեզվով) տարբերակները ծրագրավորվել և տեղադրվել են հաշվետվությունների ներկայացման էլեկտրոնային համակարգում,
- ՀՀ արտաքին առևտրի ազգային «մեկ պատուհան» պորտալում գործող «Ռիսկերի կառավարում» համակարգում նախագծվել է մտավոր սեփականության օբյեկտների պաշտպանությանն ուղղված և դրանց նկատմամբ ավտոմատացված ծրագրային հսկողության ապահովման միջոց: Նշված ծրագրային հնարավորությունը փորձարկվել է համապատասխան թեստային միջավայրում և ներկայումս արդեն իսկ ներդրվել և կիրառվում է «Ռիսկերի կառավարում» համակարգում՝ համապատասխան ռիսկերի պրոֆիլների ներդրմամբ: Այդ մոտեցումը հնարավորություն է ստեղծել մտավոր սեփականության օբյեկտների արդյունավետ պաշտպանության՝ թիրախավորման սկզբունքի և ընտրողականության չափանիշների հիման վրա մշակված պրոֆիլների ներդրման և հետադարձ կապի ապահովման միջոցով, որի արդյունքում հնարավոր է դարձել իրականացնել համապատասխան հսկողություն՝ պաշտպանելով ԱՏԳ իրականացնողների մտավոր սեփականության իրավունքներն ու շահերը: Նշված մոտեցումների կիրառման արդյունքում մտավոր սեփականության իրավունքի օբյեկտների հսկողության արդյունավետությունը կազմում է 99%,
- ՀՀ կառավարության 25.05.2017թ. N572-Ն որոշման համապատասխան՝ 2018 թվականի նոյեմբերի 1-ից ՀՀ արտաքին առևտրի ազգային «մեկ պատուհան» պորտալում ավելացվել է նույնականացման քարտի միջոցով տեղեկատվական համակարգեր մուտք գործելու հնարավորությունը,
- ՀՀ հարկային օրենսգրքի 381-րդ հոդվածին համապատասխան ստեղծվել է հնարավորություն՝ ՀԴՄ կտրոնի վրա ապրանք ձեռք բերող, աշխատանք ընդունող և (կամ) ծառայություն ստացող կազմակերպության, անհատ ձեռնարկատիրոջ կամ նոտարի հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ՀՎՀՀ) տպագրելու համար,
- ՀՀ հարկային օրենսգրքի 291-րդ հոդվածի կատարումն ապահովելու նպատակով ներդրվել է հարկ վճարողների առցանց գրանցման համակարգը՝ օրենսգրքի 289-րդ հոդվածի 3-6-րդ կետերով սահմանված հարկ վճարողների համար:

Միաժամանակ ՀՀ ՊԵԿ նախագահի հրամաններով հաստատված հարկային հաշվարկների ձևերի և դրանց լրացման կարգի հիման վրա կատարվել են էլեկտրոնային համակարգերի ներդրում:

53. Շրջանառության հարկի հաշվարկման ինքնաշխատ համակարգի ներդրում

➤ *շրջանառության հարկի հաշվարկի ինքնաշխատ համակարգի ներդրման նպատակով՝ համապատասխան ընթացակարգերի մշակում:*

Շրջանառության հարկի հաշվարկի ինքնաշխատ համակարգի ներդրման նպատակով անհրաժեշտ ընթացակարգերը մշակված են:

➤ *շրջանառության հարկի հաշվարկի ինքնաշխատ համակարգի ծրագրավորում և ներդրում:*

Շրջանառության հարկի հաշվարկի ինքնաշխատ համակարգը ներդրված է:

54. Հարկերի վճարման էլեկտրոնային համակարգի գործարկում

➤ *հարկերի վճարման էլեկտրոնային համակարգի գործարկման նպատակով՝ ծրագրային աշխատանքների իրականացում:*

Հարկերի վճարման էլեկտրոնային համակարգի ծրագրավորման և թեսթավորման աշխատանքներն ավարտված են: Աշխատանքներ են տարվում առևտրային բանկերի հետ ենթահամակարգը շահագործելու նպատակով:

55. ԵԱՏՄ մաքսային օրենսգրքից բխող ազգային օրենսդրության կիրարկումն ապահովող նորմերի մշակում և ԵԱՏՄ-ի իրավունքի մաս կազմող իրավական ակտերի մշակման աշխատանքներին մասնակցություն

➤ *ԵԱՏՄ մաքսային օրենսգրքից բխող՝ ՀՀ կողմից ընդունվող իրավական ակտերի նախագծերի մշակում*

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի մասին» 2017 թվականի ապրիլի 11-ի պայմանագրով ԵՏՄ անդամ պետությունների ազգային օրենսդրությանը վերապահված կարգավորումների և չկարգավորված հարաբերությունների սահմանման նպատակով մշակվել և շահագրգիռ պետական կառավարման մարմինների քննարկմանն է ներկայացվել «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որը ներկայացվել է ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:

➤ *Վերազգային մակարդակով՝ ԵԱՏՄ-ի իրավունքի մաս կազմող իրավական ակտերի մշակման աշխատանքներին մասնակցության ապահովում:*

ՀՀ ՊԵԿ ներգրավված է ԵՏՄ իրավունքի մաս կազմող իրավական ակտերի մշակման աշխատանքներում, և Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակներում մշակված բոլոր իրավական ակտերի նախագծերի վերաբերյալ ապահովվում է համապատասխան դիրքորոշումների տրամադրումը և իրավական ակտերի նախագծերի մշակման մասով խորհրդակցություններին մասնակցությունը: Վերազգային մակարդակով՝ ԵՏՄ իրավունքի մաս կազմող իրավական ակտերի մշակման աշխատանքներին մասնակցությունը կրում է շարունակական բնույթ:

➤ *Մաքսային մարմիններում էլեկտրոնային կառավարման և հսկողության համակարգերը ԵԱՏՄ մաքսային օրենսգրքին և դրա կիրարկումն ապահովող իրավական ակտերին համապատասխանեցնելու նպատակով՝ մաքսային միասնական ավտոմատացված տեղեկատվական համակարգում փոփոխությունների իրականացում՝ ֆինանսական միջոցների առկայության դեպքում*

2018 թվականի ընթացքում, ԵՏՀ 18.06.2010թ. N 287 որոշման համապատասխան, մաքսային միասնական ավտոմատացված տեղեկատվական համակարգում (ՄՄԱՏՀ) ներդրվել է ուղևորային մաքսային հայտարարագիրը, որով ֆիզիկական անձինք ԵԱՏՄ մաքսային սահմանը հատելիս հայտարարագրում են անձնական օգտագործման ապրանքները:

Միաժամանակ, ըստ ԵՏՀ 18.06.2010թ. N 330 որոշման, ներդրվել է փաստացի ելքի համակարգը, որը հաշվառում է արտահանում ընթացակարգով ձևակերպված ապրանքների ԵԱՏՄ մաքսային սահմանը հատելու փաստը:

56. Հարկ վճարողների գործունեության ընթացքում առաջացած խնդիրների վերաբերյալ՝ վերջիններիս ուղարկվող ծանուցումների համակարգի կիրառման ընդլայնում՝ օգտագործելով առավելապես էլեկտրոնային համակարգերի հնարավորությունները

➤ *Հսկիչ-դրամարկային մեքենաներով, հաշվարկային փաստաթղթերով իրականացվող գործարքների մոնիթորինգի արդյունքների հիման վրա՝ հարկ վճարողներին բացառապես էլեկտրոնային եղանակով ծանուցումների տրամադրում:*

Հսկիչ-դրամարկային մեքենաներով, հաշվարկային փաստաթղթերով իրականացվող գործարքների մոնիտորինգի արդյունքների հիման վրա՝ ՀՀ ՊԵԿ մոնիտորինգային կենտրոնի կողմից 2018 թվականի ընթացքում իրականացված մոնիտորինգի արդյունքներով հարկ վճարողներին բացառապես էլեկտրոնային եղանակով ուղարկվել է 9370 ծանուցում և նույն համակարգի միջոցով ստացվել է 1627 բացատրություն:

➤ *Վարչական վարույթների ընթացքում՝ հարկ վճարողների պաշտոնական էլեկտրոնային փոստի միջոցով վերջիններիս ծանուցումների տրամադրման համակարգի կիրառման հարցի ուսումնասիրություն:*

ՀՀ հարկային օրենսգրքում 2018 թվականի հուլիսի 1-ից ուժի մտած համապատասխան փոփոխություններով կանոնակարգվել են հարկային մարմնի կողմից իրականացվող վարչարարության (բացառությամբ հարկային հսկողության և ուսումնասիրության) շրջանակներում օրենքով պարտադիր ծանուցման ենթակա փաստաթղթերը (որոշումներ, արձանագրություններ, ծանուցագրեր և այլն) հարկ վճարողներին էլեկտրոնային եղանակով ծանուցման հետ կապված հարաբերությունները:

Գործարկվել է «Իրավական վարույթների վարման» ենթահամակարգը, որի արդյունքում հարկ վճարողների էլեկտրոնային ծանուցման գործընթացում ընդհանրապես բացառվել է մարդկային գործոնը: Նշվածի շնորհիվ բարձրացել է հարկային վարչարարության արդյունավետությունը, կատարելագործվել է ստվերային տնտեսության դեմ պայքարի գործիքակազմը, բացառվել է սուբյեկտիվիզմը, խիստ նվազեցվել են կոռուպցիոն ռիսկերը:

57. Հարկ վճարողների սպասարկման միասնական ստանդարտների կատարելագործում՝ ապահովելով դրանց հրապարակայնությունը

➤ *հարկ վճարողներին մատուցվող ծառայությունների միասնական ստանդարտների մշակում:*

Ուսումնասիրվել և գույքագրվել են հարկ վճարողներին մատուցվող ծառայությունները, վեր են հանվել միջազգային պրատիկայում հարկ վճարողներին ծառայությունների մատուցման միասնական սկզբունքները, ինչի արդյունքում մշակվել են հարկ վճարողներին մատուցվող ծառայությունների միասնական ստանդարտը, ծառայությունների տեսակները, իրականացման ժամկետները և տրամադրման ձևերը:

➤ *հարկ վճարողներին իրազեկում սպասարկման ստանդարտների վերաբերյալ:*

Հարկ վճարողները պարբերաբար ծանուցվում են սպասարկման ծառայությունների վերաբերյալ:

58. Հարկ վճարողների իրազեկման և ուսուցման ապահովում և համակարգի շարունակական կատարելագործում

➤ *հարկ վճարողների իրազեկման և ուսուցման 2018 թվականի միջոցառումների ծրագրի մշակում:*

ՊԵԿ նախագահի հրամանով հաստատվել է հարկ վճարողների իրազեկման և ուսուցման 2018 թվականի միջոցառումների ծրագիրը:

➤ *հարկ վճարողների իրազեկման և ուսուցման միջոցառումների իրականացում՝ համաձայն հաստատված ծրագրի:*

2018 թվականի ընթացքում, համաձայն հաստատված ծրագրի, հարկ վճարողների համար անցկացվել է 53 ուսումնական միջոցառում, 709 ակ/ժամ ընդհանուր տևողությամբ, որոնց մասնակցել են 974 հարկ վճարողներ և (կամ) նրանց ներկայացուցիչներ:

59. Հարկային կարգապահության թեմայով հեռուստահաղորդաշարերի հեռարձակում

➤ *հարկային կարգապահության վերաբերյալ հանրության իրազեկվածության բարձրացման նպատակով՝ բացահայտված իրավախախտումների, կիրառված պատասխանատվության միջոցների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրում զանգվածային լրատվամիջոցներին:*

2018թ. նախաձեռնվել են իրազեկման միջոցառումներ՝ ապահովելով հարկային մարմնի գործունեության հրապարակայնությունը:

Կազմակերպվել են ՊԵԿ նախագահի, նախագահի տեղակալների, տարբեր ստորաբաժանումների ղեկավարների և աշխատակիցների ասուլիսները, ճեպագրույցները և նրանց մասնակցությամբ կլոր սեղան քննարկումներն առաջատար հեռուստաընկերությունների լրատվական-վերլուծական ծրագրերով,

հեղինակային և ոլորտային հաղորդաշարերով, էլեկտրոնային կայքերի առցանց հաղորդաշարերով, ռադիոլընկերություններով, տարբեր մամուլով:

Իրազեկման նպատակով ԶԼՄ-ներին է տրամադրվել կոմիտեի գործունեությանը և հարկ վճարողներին առնչվող տեղեկատվություն մամուլի հաղորդագրությունների, օպերատիվ նկարահանումների և տեսանյութերի, պարզաբանումների և այլ ձևաչափերով: Որպես գործիք կիրառվել են նաև ՊԵԿ պաշտոնական կայքը և պաշտոնական էջերը՝ Facebook, Twitter, Telegram և Youtube սոցիալական հարթակներում:

Ընդհանուր առմամբ 2018թ. ընթացքում իրականացվել է հանրային իրազեկման 240 միջոցառում, իսկ ԶԼՄ ներկայացուցիչներից գրավոր և բանավոր եղանակով ստացվել է 1008 հարցում:

Ապահովվել է ՀՀ մարզերում հարկ վճարողների, այդ թվում՝ ՓՄՁ ներկայացուցիչների հետ հանդիպումների, եկամուտների վարչարարության բարեփոխումների հասարակական խորհրդում բիզնեսի բարձրաձայնած հարցերի քննարկման, հարկային ռիսկերի, օրինապահ հարկ վճարողների խրախուսման, նրանց որոշման նոր կարգի, հարկային կարգապահության առնչվող օրենսդրական նախաձեռնությունների, կատարելագործվող մեխանիզմների վերաբերյալ ընդգրկուն լուսաբանումը ՊԵԿ պաշտոնական կայքով, տպագիր, առցանց ԶԼՄ-ներով, սոցիալական ցանցերով, հեռուստատեսությամբ և ռադիոյով:

➤ *հարկային կարգապահության թեմայով հեռուստահաղորդաշարերի հեռարձակման նպատակով՝ ՀՀ պետական բյուջեից ֆինանսական միջոցների նախատեսման առաջարկության ներկայացում:*

Համապատասխան ֆինանսական միջոցներ նախատեսված չլինելու պատճառով հարկային կարգապահության թեմայով հեռուստահաղորդաշարերի հեռարձակում հնարավոր չի եղել ապահովել:

60. Հարկային մարմին-հարկ վճարող համագործակցության արդյունավետության բարձրացում

➤ *օրինապահ հարկ վճարողների գործունեության համար առավել բարենպաստ պայմանների ստեղծման նպատակով՝ համապատասխան առաջարկությունների ձևավորում:*

Օրինապահ հարկ վճարողներին խրախուսելու և նրանց հետ գործընկերային հարաբերությունները զարգացնելու նպատակով մշակվել և ՀՀ ՊԵԿ նախագահի համապատասխան հրամանով վերանայվել են օրինապահ հարկ վճարողներին ներկայացվող չափանիշները:

2018թ. ներկայացվել է օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի ստացման թվով 141 դիմում, որոնցից թվով 94 հարկ վճարողի դիմում բավարարվել է, իսկ թվով 4 դիմում ներկայումս գտնվում է ուսումնասիրման ընթացքում: Օրինապահ հարկ վճարողների ցանկերը հրապարակվել են հարկային մարմնի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

➤ *հարկ վճարողներին հարկային և մաքսային վարչարարության կազմակերպման գործընթացներում ներգրավում:*

ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից մշտապես կազմակերպվում են հանդիպումներ և քննարկումներ հարկ վճարողների, մաքսային միջնորդական գործունեություն իրականացնող անձանց և ինքնահայտարարագրողների հետ, ինչպես նաև հսկողական միջոցառումներից առաջ հարկ վճարողները հարկային մարմնի կողմից ծանուցվում են նրանց գործունեությունը որպես ռիսկային գնահատվելու վերաբերյալ:

2018 թվականի ընթացքում e-draft.am կայքէջում տեղադրվել են ՀՀ ՊԵԿ կողմից մշակված համապատասխան իրավական ակտերի նախագծերը:

Պետություն-գործարար համայնք արդյունավետ երկխոսության կայացման նպատակով՝ 2018թ. ընթացքում շարունակվել են եկամուտների վարչարարության բարեփոխումների հասարակական խորհրդի աշխատանքները, խորհրդի կազմում ներառվել են գործարար համայնքի շահերը ներկայացնող հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: ՀՀ փաստաբանների պալատի հետ կնքվել է փոխըմբռնման հուշագիր, որի շրջանակներում, ըստ անհրաժեշտության, կազմակերպվում են քննարկումներ: Քննարկումների արդյունքում որոշվել է ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ նախագահի 2016 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 204-Ա հրամանով ստեղծված Եկամուտների վարչարարության բարեփոխումների հասարակական խորհրդի կազմում ներգրավել նաև ՀՀ փաստաբանների պալատի ներկայացուցչի:

Միաժամանակ ՀՀ ՊԵԿ-ում առկա են և գործում են ոլորտային համագործակցության աշխատանքային խմբեր, օրինակ՝ դեղերի հսկողության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտում:

➤ *հարկային և մաքսային վարչարարության ընթացակարգերի վերաբերյալ հարցումների կազմակերպում հարկային և մաքսային մարմինների պաշտոնական ինտերնետային կայքերում:*

Համաշխարհային բանկի Հարկային վարչարարության արդիականացման վարկային ծրագրի շրջանակում իրականացվել է գործարար համայնքի շրջանակներում հարկ վճարողների՝ հարկային վարչարարության նկատմամբ վերաբերմունքի վերաբերյալ հարկային ընկալման ուսումնասիրություն՝ համապատասխան հարցումների իրականացման միջոցով:

Հարցումներն իրականացվել են ՀՀ ՊԵԿ, ՀՀ Ֆինանսների նախարարության ԱՖԾԿԿ ՊՀ և «Հետազոտական ռեսուրսների կոմկասյան կենտրոն-Հայաստան» հիմնադրամի միջև 30.07.2018թ. ստորագրված թիվ TAMP-C-2.7 պայմանագրի շրջանակներում: 25.12.2018թ. «Հետազոտական ռեսուրսների կոմկասյան կենտրոն-Հայաստան» հիմնադրամի կողմից ներկայացվել է պայմանագրով նախատեսված աշխատանքների կատարման վերջնական հաշվետվությունը: Հաշվետվետվության հետ միասին ներկայացվել է նաև հետազայում ՀՀ ՊԵԿ կողմից հարկային վարչարարության ընկալման հարցումների օրինակելի հարցաշարը:

Հարցումների կազմակերպման տեխնիկական հնավորությունն ապահովված է:

➤ *հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության (այդ թվում՝ գերադեսչական վերահսկողության) վերաբերյալ հաշվետվությունների հրապարակում:*

- Ամփոփվել և ՀՀ կառավարության աշխատակազմ են ներկայացվել 2017 թվականի ընթացքում ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ աշխատակազմի կատարողականը, ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ կողմից կատարված աշխատանքների արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունը, ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ գերակա խնդիրների կատարողականը, համակարգում իրականացված բարեփոխումները, հիմնական ձեռքբերումները: Տարեկան արդյունքները պատշաճ կերպով իրազեկվել են հանրությանը, ինչպես նաև հրապարակվել ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ պաշտոնական ինտերնետային կայքերում,

- Մշակվել է հարկային և մաքսային մարմինների 2017թ. գործունեության տարեկան ընդլայնված հաշվետվությունը, որով ամփոփվել են հարկային եկամուտների կատարողականը, ՀՀ ՊԵԿ գերակա խնդիրների կատարողականը, հսկողական աշխատանքների արդյունքները, հարկային և մաքսային իրավախախտումները և դրանց արդյունքում առաջադրված պարտավորությունները, հարկ վճարողների սպասարկման որակի բարելավման ուղղությամբ կատարված աշխատանքները, ՀՀ ՊԵԿ կառավարման համակարգում իրականացված բարեփոխումները: Հաշվետվությունը սահմանված կարգով հրապարակվել է ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական ինտերնետային կայքում,

- հրապարակվել է հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության 2018թ. առաջին երեք եռամսյակների համառոտագրերը, որտեղ ամփոփ տեսքով ներկայացվել են հարկային և մաքսային օրենսդրական, վարչարարական հիմնական փոփոխությունները, պաշտոնական պարզաբանումները, ՀՀ ՊԵԿ գործունեության ցուցանիշները: Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում 2018թ. չորրորդ եռամսյակի համառոտագիրը հրապարակելու ուղղությամբ:

- հրապարակվել է հարկային մարմնի կողմից իրականացված օպերատիվ հետախուզական միջոցառումների արդյունքների վերաբերյալ տեղեկանքը,

- հրապարակվել է իրավախախտումների, կիրառված պատասխանատվության միջոցների վերաբերյալ տեղեկատվությունը,

- ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական ինտերնետային կայքում պարբերաբար հրապարակվում են են հարկային մարմնի գանգատարկման հանձնաժողովի որոշումները:

- մշակվել և հրապարակվել են ՀՀ ՊԵԿ 2018 թվականի հունվար-նոյեմբեր ամիսների վիճակագրական տվյալները: Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում 2018 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսների վիճակագրական տվյալները հրապարակելու ուղղությամբ:

61. Մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգի կատարելագործում

➤ *հարկային և մաքսային ծառայողների մասնագիտական գիտելիքների և աշխատանքային ունակությունների բարձրացման նպատակով ուսումնական կարիքների գնահատման մոդելի ներդրում:*

ՀՀ ՊԵԿ Ուսումնական կենտրոնը, ներդրված մոդելի համաձայն, ՀՀ ՊԵԿ անձնակազմի կառավարման վարչության հետ համատեղ իրականացնում է ՊԵԿ համակարգի հարկային և մաքսային ծառայողների ուսումնական կարիքների գնահատում: Կարիքների գնահատման ներդրված մոդելի էությունը կայանում է նրանում, որ յուրաքանչյուր տարի նոյեմբեր ամսին հաջորդ տարվա ուսումնական միջոցառումների տարեկան պլանը կազմելու նպատակով ՊԵԿ կառուցվածքային ստորաբաժանումներին կատարված հարցումների հիման վրա ամփոփվում և կազմվում է հարկային ու մաքսային ծառայողների տարեկան ուսումնական և վերապատրաստումների ծրագիրը: Ուսումնական նոր կարիքներ առաջանալու դեպքում հնարավոր է ներկայացնել առաջարկություն և կազմակերպել պահանջվող դասընթացները:

➤ *հարկային և մաքսային ծառայողների ուսուցման և վերապատրաստման նպատակով՝*

- *2018 թվականի ընթացքում՝ հարկային և մաքսային ծառայողների ուսումնական և վերապատրաստման ծրագրերի իրականացում*

2018 թվականի ընթացքում՝ համաձայն հաստատված ծրագրի, 90 խմբերի համար իրականացվել են 35916 ակ/ժամ ընդհանուր տևողությամբ վերապատրաստման դասընթացներ, որոնց մասնակցել և թեստավորվել են 1635 հարկային և մաքսային ծառայողներ, և 76 խմբերի համար իրականացվել են 13914 ակ/ժամ ընդհանուր տևողությամբ ուսումնական դասընթացներ, որոնց մասնակցել են 1534 հարկային և մաքսային ծառայողներ:

- *2019 թվականի հարկային և մաքսային ծառայողների ուսումնական և վերապատրաստման ծրագրերի մշակում:*

Մշակվել և ՀՀ ՊԵԿ նախագահի հրամանով հաստատվել է 2019թ. հարկային և մաքսային ծառայողների ուսումնական և վերապատրաստման ծրագիրը:

➤ *հարկային և մաքսային մարմիններում կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման նպատակով՝*

- *կոռուպցիոն ռիսկերի բացահայտում*

- *կոռուպցիոն ռիսկերի առկայության դեպքում՝ ծառայողական քննությունների իրականացում և անհրաժեշտության դեպքում ընթացակարգերի փոփոխությունների վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացում*

- *կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման ուղղությամբ ստացված առաջարկությունների ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում՝ ընթացակարգերի վերանայում:*

2018թ-ի ընթացքում ՀՀ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների ծառայողական քննություն անցկացնող հանձնաժողովի կողմից քննարկվել են թվով 48 ծառայողական քննության ընթացքում նախապատրաստված նյութեր, որոնց արդյունքում թվով 29 աշխատակիցներ ենթարկվել են տարբեր կարգապահական պատասխանատվության:

ՀՀ կառավարության 18.01.2018թ. N133-Ն որոշման կատարումն ապահովելու նպատակով ՊԵԿ նախագահի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի կողմից պետական եկամուտների հավաքագրման ոլորտում հայտնաբերված կոռուպցիոն ռիսկերի և դրանց չեզոքացմանը և (կամ) նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների կատարման պատասխանատու ստորաբաժանումներ սահմանելու մասին» 28.03.2018թ. N207-Ա հրամանով սահմանված կարգով կատարված միջոցառումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը վերոնշյալ որոշմամբ սահմանված ժամկետներում ներկայացվում է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ:

2018 ԹՎԱԿԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 06.09.2018Թ. N 1030-Լ ՈՐՈՇՄԱՄԲ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ

295. Հարկային և մաքսային հսկողության արդյունավետության բարձրացում՝ ապահովելով սովերային տնտեսության գնահատում

6. Խոշոր հարկ վճարողների չկատարված հարկային պարտավորությունների վերլուծություն (ըստ եկամտատեսակների, գումարների, առաջացման ժամկետների և այլն) և այդ պարտավորությունների կատարման ճանապարհային քարտեզի համաձայնեցում տվյալ բիզնեսի ներկայացուցիչների հետ:

- Խոշոր հարկ վճարողների չկատարված հարկային պարտավորությունների նվազմանն ուղղված համակարգի ներդրում

2018թ-ի 4-րդ եռամսյակի ընթացքում.

ա) սահմանված ժամկետներում չկատարված հարկային պարտավորությունների (ապառքների) գծով ՊԵԿ նախագահի համապատասխան հրամանով սահմանված կարգով աշխատանքներ են տարվել դրանց բյուջե գանձմանն ուղղությամբ: Մասնավորապես. ուսումնասիրվել են ապառքների գանձման հնարավորությունները (տեղեկատվական բազայի տվյալներով՝ հաշվարկային փաստաթղթերի դուրսգրման ու իրացման շրջանառության առկայությունը, դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերի շարժը, դրամական այլ հոսքերի հնարավորությունները), կատարվել են համապատասխան իրազեկումներ հարկ վճարողներին, ինչպես նաև աշխատանքներ են կատարվել ստուգման ակտերով առաջացած ապառքների գանձմանն ուղղությամբ:

բ) իրականացվել են աշխատանքներ՝ հնարավոր ստվերային շրջանառությունների գնահատման, կրճատման և լրացուցիչ հարկային պարտավորությունների առաջադրման ուղղությամբ:

Մասնավորապես.

1. իրականացվել են թվով 118 հարկ վճարողների գործունեության խորացված անհատական վերլուծություններ և դրանց արդյունքներով կազմվել տեղեկանքներ,

2. ԵՏՄ երկրներից իրականացված ներմուծումների մասով թվով 155 հարկ վճարողի ուղարկվել են ծանուցումներ՝ անհամապատասխանությունների և հնարավոր իրավախախտումների վերաբերյալ,

3. փաստաթղթաշրջանառության կարգավորմանն ուղղված շարունակական բնույթ կրող աշխատանքների՝ վերլուծությունների, դիտարկումների, հսկողական միջոցառումների արդյունքում, թվով 39 հարկ վճարողի մասով նախապատրաստվել են նյութեր հետագա գործիքակազմի կիրառման համար, որի մասին հարկ վճարողներին նախապես գրավոր իրազեկվել է,

4. թվով 17 հարկ վճարողների մասով կատարվել են հնարավոր պակաս հայտարարագրված հարկային պարտավորությունների ընդհանուր գումարով 6.782,5 մլն դրամի նախնական հաշվարկներ, որոնք տրամադրվել են ՊԵԿ հետաքննչական մարմիններին հետագա ընթացքն ապահովելու նպատակով:

Նշված աշխատանքների արդյունքում, ներկայացված ճշտված հարկային հաշվարկներով հայտարարագրվող հարկային պարտավորությունները ավելացվել են 1.464,6 մլն դրամով, իսկ իրականացվող ստուգումների ընթացքում ներկայացված ճշտված հաշվարկներով հայտարարագրվող հարկերն ավելացվել են 3.725,3 մլն դրամով:

Խոշոր հարկ վճարողների մասով կայացվել են թվով 133 վարչական ակտեր, որոնցով առաջադրվել է 2.614.7 մլն դրամ, վերականգնվել է՝ 1.737.1 մլն դրամ:

297. Հարկային մարմին-հարկ վճարող գործընկերային հարաբերությունների վրա կառուցված հարկային միջավայր

1. Հորիզոնական մոնիթորինգի համակարգի ներդրում:

- Հորիզոնական մոնիթորինգի համակարգից օգտվելու հնարավորության ապահովում

ՀՀ հարկային օրենսգրքի 444-րդ հոդվածի 10-րդ մասի համաձայն հորիզոնական մոնիթորինգի համակարգը ուժի մեջ է մտնում 2019թ. հունվարի 1-ից, հետևաբար արդյունքների մասին տեղեկատվությունը կտրամադրվի 2019թ. ընթացքում:

298. Գործարար միջավայրի բարելավմանն ուղղված վարչարարության կազմակերպում

1. ԱԱՀ դեբետային գումարների հնարավորինս արագ վերադարձի ապահովում:

- ԱԱՀ դեբետային գումարների վերադարձի (միասնական գանձապետական հաշվին) ժամկետների կրճատում յուրաքանչյուր տարվա համար 1 օրով:

ԱԱՀ դեբետային (փոխհատուցվող) գումարների միասնական հաշվին մուտքագրման դիմումների ստացման ամսաթվից մինչև դրանց միասնական հաշվին մուտքագրման միջին ժամանակահատվածը 2018 թվականի չորրորդ եռամսյակում կազմել է 24,2 օրացուցային օր:

2. *Գործարքի գնի մեթոդի կիրառմամբ ոչ ռիսկային արտահանման երկրների ցանկի ընդլայնում:*

- *Գործարքի գնի մեթոդով մաքսային արժեքի որոշման դեպքերի տեսակարար կշռի ավելացում*

2018 թվականին չորրորդ եռամսյակում թվով 44234 մաքսային ձևակերպումներից գործարքի գնով կատարված մաքսային ձևակերպումների թիվը կազմել է 15701:

Մաքսային ոլորտում փոխհամագործակցության և տեղեկատվության փոխանակման վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետությունն ունի կնքված համապատասխան համաձայնագրեր Եվրամիության, ԱՊՀ անդամ պետությունների, Վրաստանի, Իրանի Իսլամական Հանրապետության, Միացյալ Արաբական Էմիրությունների, Լիբանանի և Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության հետ, ուստի գործարքի գնի մեթոդի կիրառմամբ գործարքների ժամանակ ՀՀ մաքսային մարմիններին ներկայացված փաստաթղթերի և այլ տեղեկությունների արժանահավատության ճշտման նպատակով ուղիղ հարցումներ հնարավոր է կատարել միայն նշված պետությունների մաքսային մարմիններին: Ընդ որում Իրանի Իսլամական Հանրապետության, Միացյալ Արաբական Էմիրությունների և Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության մաքսային մարմինների կողմից հարցումներին պատշաճ պատասխաններ չեն տրվում:

5. *Հարկային պարտավորության հաշվարկման ընթացակարգերի պարզեցում*

- *Հարկային հաշվարկների ինքնաշխատ լրացման Pre-filing համակարգի ընդլայնում*

Կատարվել են նախապատրաստական աշխատանքներ ԱԱՀ հաշվարկի ինքնաշխատ լրացման (prefiling) ուղղությամբ, մասնավորապես՝ տեղեկատվական բազաներում առկա և անհրաժեշտ, սակայն բացակայող տեղեկատվության գույքագրում:

301. Միջազգային համագործակցություն

1. *Հարկային մարմինների ներ-եվրոպական կազմակերպության (IOTA) և գործընկեր միջազգային կազմակերպությունների հետ համատեղ մշակված միասնական տեղեկատվական բազայի (ISORA) հարթակում հարկային վարչարարության արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրում:*

- *Հարկային մարմինների ներ-եվրոպական կազմակերպության շրջանակներում հարկային վարչարարության վերաբերյալ տվյալների հասանելիություն*

Հարկային մարմինների ներ-եվրոպական կազմակերպության (IOTA) և գործընկեր միջազգային կազմակերպությունների հետ համատեղ մշակված միասնական տեղեկատվական բազայի (ISORA) հարթակում լրացվել է հարկային վարչարարության արդյունքների վերաբերյալ հարցաշարը, որը ներ-եվրոպական կազմակերպության կայքում կտեղադրվի 2019թ. գարնանը:

2. *Տնտեսական համագործակցության զարգացման կազմակերպության (ՏՀՀԿ) Հարկման նպատակով թափանցիկության և տեղեկությունների փոխանակման գլոբալ ֆորումին ՀՀ անդամակցության շրջանակներում՝ հարցումների հիման վրա և ավտոմատացված տեղեկությունների փոխանակման ՏՀՀԿ ստանդարտների ներդրման համար օրենսդրական առաջարկությունների ներկայացում:*

- *ՀՀ ստանձնած պարտավորությունների կատարման ապահովում:*

2018թ. չորրորդ եռամսյակում՝ ՀՀ վարչապետի 29.07.2016թ. №690-Ա որոշման համաձայն ՀՀ ՖՆ համակարգման ներքո ստեղծված միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի շրջանակներում ՀՀ ՊԵԿ կողմից լրացվել և ներկայացվել են ՏՀՀԿ Հարկման նպատակով թափանցիկության և տեղեկությունների փոխանակման գլոբալ ֆորումի (Գլոբալ Ֆորում) քարտուղարությունից ստացված՝ ՀՀ հարկային մարմնի տեղեկատվական բազաների անվտանգության գնահատման մանրամասն հարցաշարը:

Համաձայն աշխատանքային խմբի և Գլոբալ Ֆորումի թիմի հետ կազմված ՀՀ Ինդուկցիոն ծրագրի ժամանակացույցի՝ 2018թ. ընթացքում ակնկալվում էր ստանալ Գլոբալ Ֆորումի առաջարկությունները ՀՀ կարգավորումները ու վարչարարման պրակտիկան ՏՀՀԿ ստանդարտների հետ ներդաշնակեցնելու վերաբերյալ: Այդ նպատակով Գլոբալ Ֆորումի թիմի ս/թ դեկտեմբերին պետք է այցելել ՀՀ, սակայն այցը

հետաձգվել է և տեղափոխվել 2019թ.: Այդ պատճառով օրենսդրական առաջարկությունների մշակման աշխատանքները չեն մեկնարկվել 2018թ.-ին:

Միաժամանակ, օրենսդրական առաջարկությունների նախապատրաստման աշխատանքների շրջանակներում՝ ՀՀ ՊԵԿ-ի նախաձեռնությամբ ք.Երևանում ս.թ. նոյեմբերի 7-9-ին հյուրընկալվել է ՏՀԶԿ և ՀՄՆԿ կողմից կազմակերպված BEPS ծրագրի շրջանակում անցկացվող Արևելյան Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի 4-րդ տարածաշրջանային համաժողովը: Համաժողովին մասնակցել են տարածաշրջանային 18 պետությունների (այդ թվում՝ ՀՀ ՊԵԿ և ՀՀ ՖՆ) փորձագետներ: Համաժողովի ընթացքում ՏՀԶԿ փորձագետները ներկայացրել են ՏՀԶԿ-ի տեղեկատվության փոխանակության ստանդարտները, դրանց ներդրման ուղղությամբ կուտակված միջազգային փորձը՝ հնարավորություն ընձեռելով մասնակիցներին քննարկելու ներդրման գործընթացում առաջացող հիմնական խնդիրները ու դրանց հնարավոր լուծումները:

3. Հարևան երկրների մաքսային մարմինների հետ նախնական տեղեկատվության փոխանակման ապահովում

- Հարկումից խուսափելու դեմ պայքարի մեխանիզմների ներդրում

Իրանի Իսլամական Հանրապետության և Վրաստանի հետ նախնական տեղեկատվության փոխանակման համակարգի ստեղծման և սպասարկման աշխատանքների համար անցկացված մրցույթի արդյունքում որոշվել է կատարող ընկերությունը: